

Сніп

Виходить що-тижня у неділю в ранці у Харкові.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: на рік 3 руб., на пів-року 1 руб. 75 коп., на 3 місяці 1 руб., окреме число — 5 коп. За-кордон — 4 руб., 1/2 року — 2 руб.

Річні передплатники одержать безплатний додаток.
Адреса Редакції: КОНТОРСЬКА, 21.
Телефон редакції — 839.

В справах редакції можна бачити від 3 до 5 годин
— ввечора по понеділках, середах та п'ятницях. —

Авторі рукописів повинні подавати своє прізвище й адресу. Редакція може скорочувати і змінювати статті; більші статті, до друку не ухвалені, переходять в редакції 3 місяці й висилаються авторам їх коштом, а дрібні замітки й дописи одразу знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.
З ПРИВОДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакція не листується.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОГЛОШЕНЬ:

За рядок петіту попередю тексту, або за його місце платиться по 30 к. і по умові.
За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 к. і по умові, за другий — 10 к. Хто шукає заробітку, платить за оповістку в 3 рядки 10 к. за раз, при умові друкування не менше 3-х разів.

Ч° 10.

4 (17) Березоля.

1912 рік.

Жертвуйте на пам'ятник Т. ШЕВЧЕНКОВІ у Києві.

Жертви по всій Росії дозволено збирати Полтавській Губернській Земській Управі та Київській Городській Управі.

ЗМІСТ: Лондон; Д-р І. Франко—Азбука молитви св. Константина Солунського; Дагеротип; З нашого життя; Опудало (вірш); Сучасна казка; Святкування пам'яті Шевченка в Москві; З життя Слобідської України; Вистава жіночих виробів в Чернівцях.

1-го січня 1912 року почала виходити
ЄДИНА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ НА СЛОВІДСЬКІЙ УКРАЇНІ
„С Н І П“.

яка містить в собі статті в справах політичних та громадських; огляди критичні; з поля літератури та мистецтва; фельетони, оповідання, вірші; галерею сучасних діячів; хроніку подій, дописи, ілюстрації то-що.

Виходить раз на тиждень. Умови передплати: на рік 3 руб., пів року 1 руб. 75 коп., 3 місяці 1 руб., окреме число 5 коп. За кордон на рік 4 руб., пів-року 2 руб.

Річні передплатники одержать безплатний додаток.

Адреса: ХАРЬКІВ, Конторська, 21, тел. 839.

На таких же умовах можна передплачувати (й купувати окремі числа): у Харкові—Українська книгарня, Рибна, 25; у Києві—Українська книгарня, Безаківська, 8; книгарня „Літер. Наук. Вістника“, В. Володимирська 28; книгарня „Час“ Театральна площ.; у Полтаві—книгарня Маркевича, Бульвар Котляревського; у Ромнах—кн. Габинського, Полтавська вул.; у Катеринославі—книгарня Лозинської, Проспект, а також у кіосках 1) проти будинку Хренникова й 2) проти крамниці А. І. Ефанова; у Херсоні—кіоск „Початок“, Рішельєвська вул., в Одесі—крамниця „Діло“, Конна 11.

ХАРЬКІВ. УКРАЇНСЬКА ТРУППА СУХОДОЛЬСЬКОГО. ТЕАТР ГРІККЕ. ВИСТАВИ ЩО-ДНЯ.

Репертуар складається з відомих українських п'єс. Труппа складається з 90 чоловік, хор 45 чол. Початок вистав з 8 1/2 год. ввечора. Каса одчинена з 10 г. ранку до кінця вистави.

С. Подолянин.

Лондон 27 Лютого. 1)

Може ще ніколи за останні літа, а оскільки наш національний рух власне в них розвинувся в поважне

1) Редакція містить сю незвичайно цікаву статтю д. С. Подолянина, надруковану в Ч° 8038 „Діла“, зважаючи на вагу питання, підведеного автором.

політичне явище,—то може ще ніколи в усій нашій новітній історії, ми не переживали міждержавної європейської ситуації, яка б так дуже сприяла піднесенню української справи, мало що не на ступінь справи міжнародної, як сприяє їй власне нинішня хвилина в Європі. Повітря політичне перейняте лихоманкою наступаючої великої війни. Всі сили групуються чи на один, чи на другий бік; досконала вага того чи іншого з противників або партнерів, випробовується немилосердно шляхом невтомної і всебічної аналізи. В чому полягає міць партнера? у чому його кволість? на які руйнуючі процеси у тілі ворога треба звернути увагу, і їх понертя, щоб зменшити шанси його в грядущім конфлікті?... Ось питання що примарами стоять по європейських заграничних міністерствах. Не про саму справу озброєння, зброї в вузькому змислі слова, піклується європейська дипломатія, а—все, що так чи інакше може змінити чи ослабити ворога чи партнера все, що може мати хоч який такий наслідок в великій війні,— все те береться під найближшу розвагу, розглядається крізь сильне побільшаюче скло.

Аналізувати тут однак європейську ситуацію в її цілості ми не маємо місця, і які-б перспективи не розкривала вона перед зростаючим українським рухом,—ми мусимо обмежитись сим разом на розгляді одного лише її боку, власне того, який, дякуючи обставинам, прийшов в останні часи під ближню обсервацію автора сього листа. Ми маємо на увазі той аспект справи, який вона виявляє під зглядом міждержавних відносин між Англією та Росією. Отже, звужуючи отак свою тему, першим фактом, якого непохитність і першенство нам доведеться встановити, буде те помітне розхолоджене в англійсько-російських відносинах, чи та дуже помітна тенденція до нього, яка в останні часи так різко почала маніфестувати себе в Англії. Велика частина англійської публичної opinio, — а публична opinio в Англії є необмеженим автократом,—рішучо заняла вороже становище супроти англійсько-російської entente, і почала голосно вимагати від англійського міністерства зірвання згоди з Фран-

цією і, особливо з Росією, і установлення натовісць отвертих, щирих відносин з Німеччиною. Вага цього факту побільшується ще тим, що провідниками цього *анти* російського і *pro* німецького руху є ліберальні англійські круги, тоб-то круги, на яких опирається і з яких виходить сучасне англійське правительство.

Які головні причини цього розхолодження? Ліберальна преса Англії формує їх приблизно так: Росія—держава зі згляду мілітарного слаба; Росія, щоб зовсім видужати від японських ударів, потребує ще довгої фінансової і иншої, коштовної допомоги з боку Англії; Росія, видужуючи, вживає повернену їй силу на відновлення своїх колишніх, неприємних Англії авантур на Сході; Росія, брутальністю своєї політики в Персії та Китаї, розбуджує ненависть до своєї спільниці, Англії, з боку підданих сеї остаточної—Магометан та взагалі азіатів. Крім того: своєю спілкою з на пів азіатською Росією, Англія руйнує свій престиж найвільнішої країни світа і оборонниці поневолеваних націй. Нарешті—і се є найголовнішим,—жертвуючи на користь Росії своїм престижем, заставляючи на неї свої гроші, терплючи через неї неприємності в Європі і підпускаючи її занадто вже близько до Індії,—Англія зовсім не має певности, що в хвилину, як гримне стріл європейської війни, Росія буде при її боці. Непевність що-до цього останнього ставала все більше та більше очевидною впродовж всього існування англо-російської угоди, під час якого Росія, коли що робила, то робила все те на свою власну руку, не рахуючись зі своєю товаришкою, а часто зовсім свідомо йдучи їй наперекір.

Коли на початку англо-російського *rapprochement* голоси ворожі що-до Росії забивалися домінуючим в той час настроєм, який сподівався від згоди з Росією

Д-р Іван Франко.

Азбучна молитва св. Константина Солунського.

Займаючися приготівними працями для історії нашого письменства і виходячи з того погляду, що найстарше письменство південно-руського народу ввійшло в себе протягом кількох століть культурні та літературні традиції, вироблені на ґрунті мораво-панонських та старо-болгарської державних організацій, я поперед усього наткнувся на де-які писання, відомі вже доси з різних переважно російських публікацій, у яких на мою думку треба було бачити пам'ятки оригінальної письменської творчості західних та південних Слав'ян. Таких писань дійшло до нас зовсім не так мало як би де кому здавалося, між ними зовсім природно перше місце треба признати тим писанням, яких авторство могло належати або справді належало св. Константинові Солунському, первовчителю Слав'ян.

Письменна традиція церковно-слав'янської мови в різних її паростях (мораво-панонській, старо-болгарській, старо-сербській і старо-руській) заховала досить значне число пам'яток, яких авторство приписується то Кирилові, то Константинові фільософу. Між тими пам'ятками за найважливіші треба вважати т. зв. «Азбучну молитву Константина» і т. зв. «Прогласіє св. Євангелія». Обі ті пам'ятки (перша з них написана віршами а друга поетичною прозою) визначаються незвичайно високою літературною вартістю, яку надає їм незвичайно піднесене чуття та незвичайна інтелігенція автора, і замітні особливо тим, що звертаються не до одної якоїсь слав'янської нації, а до цілого слав'янського племені або слав'янського роду, зазначаючи виразно його змагання до християнства і підносячи

мало що не самих лише позитивних з англійського погляду наслідків, то нині, разом з тим як голоси колишніх ентузіастів значно притихли, ідеї противників англо-російської *entente* сильно поширилися через поводжене Росії супрото сеї *entente*. Цілий ряд першорядних дневників, тижневиків та місячників, репрезентують нині сей напрям в Англії, його стало неможливо ігнорувати, і з ним почало поважно числитися англійське правительство. Хто знає, чи не давня подорож англійського міністра війни до Берліна, подорож, що зробила таку сензацію в Європі,—не була майже безпосереднім наслідком завзятої анти-російської агітації певної частини англійського суспільства?

Так стоять справи. Які з цього ми мусимо витягти висновки що-до наших українських справ?

Отсі: Як ми сказали на самім початку цього нашого листа, нинішня хвилина особливо як на неї дивитися з Англії, є хвилиною, щоб українцям робити свій національний капітал. Кожда політика всіх націй в певній мірі є заснована на появі зручних нагод і на зручнім використуванні тих нагод. Отже так повинні подивитися на сучасні світові відносини і ми. Українська справа повинна форсувати собі дорогу до міжнародної арени, і в сім форсованю дороги кожда оказія варта багато. Безумовно, що заким що, нам ходить лиш о розширення правдивих звісток за нас, але навіть се вимагає зручних оказій і уміння їх використувати. У певних кон'юктурах міжнародних, ми можемо «вилазити зі своєї шкіри», намагаючись звернути на себе увагу, і все таки ніхто на нас уваги не зверне. У инших кон'юктурах, до яких, нам видасть, належить і та, за яку ми тут писали,—може бути доволі порівнюючи невеликої акції з нашого боку,

вагу Євангельського слова для людського та національного розвитку слав'ян. Їх автор почуває себе покликаним до великої місії просвічення слав'ян Євангельською наукою і бачить у тій місії наслідування імені й діла свого вчителя, Ісуса Христа.

Присвятивши обом сим творам спеціальні студії, яких метою було на підставі відомих доси варіантів критично відтворити їх тексти та очистити їх від нанесених пізнішими переписувачами вільно чи невільно помилок, я зредагував ці студії зразу німецькою мовою для поміщення їх у «Archiv für slavische Philologie»; в просторішій обробленю вони цього року будуть друкуватися в «Записках Наукового Товариства імені Шевченка» у Львові, а поки що бажаю в популярній викладі поділитися з українською публікою здобутками моїх дослідів.

На початок подаю тут у церковно-слав'янським тексті і в моїм перекладі віршовану молитву Константина Солунського, яку з повним правом можна назвати найстаршою віршою, уложеною на слав'янській мові, чоловіком близьким серцю всіх слав'ян, що почувають себе слав'янами і «братями і синами сонця—правди», як у своїй геніяльній інтуїції висловився колись Шевченко. Ся вірша в повні самостійна та оригінальна і що до змісту і що до форми, і хоча неможливо нам тепер відтворити її в повні в тій самій формі, в якій була первісно зложена, то все таки моя реконструкція значно зближає її до тої первісної форми і дозволяє означити час її зложення на пору десь коло р. 860.

Не можна сказати, щоб ся вірша була новиною в науці. Тексти її в прозовій і віршованій формі були друковані не раз у Росії, через росіянина проф. Соболевського стали відомі також болгарам, а один прозовий текст знайшовся також на нашій галицько-українській території, в рукописній книзі «Палей

щоб на нашу справу було звернено велику увагу. Ціла течія англійської публичної opinio, що агітує за зрівняння англо-російської згоди, ладна рекламувати перед широким світом кождо поважну об'яву, яка показує російську офіційну державність в не-вигідному світлі. Фінляндська справа, через до-по-могу самих фінляндців посаджена на коня антиро-сійської агітації англійських лібералів, здобуває собі небувалого ще досі світового розголосу і стає дійсно міжнародною справою. Польська справа зискає на тім майже в такій самій мірі. Нема принципіальних при-чин, чому-б українська справа не мала скористуватися з сеї зручної ситуації, і щоб українські змагання та утиски над українством в Росії, не мали бути пред-ставлені світові у відповідній формі і з відповідною силою. Справа наша улекшується зрештою тим, що англійці, не чекаючи поки ми прийдемо до них з нашими власними інформаціями, починають видобу-вати звістки про молодий український сфинкс з своєї власної ініціативи. Так напр. минулого тижня кілька газет надрукувало коротенький огляд нашого руху в Росії, підкреслюючи ті ниможливі утиски, яких він зазнає від адміністрації. Але нічого казати, що цього занадто мало. Український рух поки що відмурований від світа десятма мурами: в європейських столи-цях нема наших зорганізованих пресових представ-ництв, на самій Україні мало ще людей, що мали-б смак до світового «tenue»; нашої мови ще майже ніхто по за українцями не знає, та й сумнівно, чи існує у нас література, з якої швидко, в короткий час можна було-б зазнайомитись з нашим рухом. Таким чином коли ми, українці, не прийдемо з допомогою тим, що хочуть за нас знати й ладні піднести нашу справу на увагу світові,—їм прийдеться брати за нас ті

відомости, які циркулюють відносно нас наші против-ники і які з певністю не відповідають дійсности. Наш рух отже може бути вартим в сто раз більшої уваги до цього, ніж йому віддається в Європі, і все таки що до нього може панувати страшна ігнорация через наше власне недбальство. Богатом може ви-даватися, що поширювати відомости про рух, а так би сказати, штучний спосіб, є річчю зайвою; що разом зі зростом нашого руху чужинці самі прийдуть до нас і довідаються за наші справи. Але нема нічого більше помилкового. Доволі сказати, що сучасні європейські держави, як Росія, або Англія, утримують одна в другій відповідні періодичні видання, метою яких є звичайнісіньке інформовання про себе другої державі. Так само напр в Англії російські промисловці видають тижневик *Ango-Russian Gazette*, який інформує англій-ський комерціальний світ про все, про що цікаво його інформувати російським капіталістам. Коротко висловлюючи нашу думку що до конкретних наших завдань, нам здається, що українське суспільство повин-но конче подбати і то зовсім не відкладаючи справи на потім,—щоб у нас виникнув український періодичний орган англійською мовою поки хочби як додаток іст-нуючої вже *Ukrainische Rundschau*. Мета наша буде до-сягнена, коли англійський політичний і літературний світ, що хочать знати за нас більше, ніж вони знають тепер, дістануть спроможність регулярно довідуватися за українську справу і за невпинний зріст політич-ного розвитку нашої країни.

толковая», якої примірник міститься тепер у бібліотеці Кре-хівського монастиря, а відписаний із неї текст Константино-вого твору був опублікований мною у передмові до пер-шого тому «Памяток українсько-руської мови і літератури».

Дивним випадком треба вважати те, що хоча сею памят-кою займалися такі корифеї славянської науки, як Бодянский та Срезневський, текст її досі не був підданий критичному обробленню, а через те наслідком дуже давних поправок, а властиво псовань у тексті авторство її не признавалося Кон-стантинови Солунському, але приписувалося пізнішому Кон-стантинови, одному з учасників Методія, єпископови болгарському. Занявшись минулого року сею памяткою, я зібрав усі досі її опубліковані тексти і порівнюючи їх критично поправляючи та доповнюючи відповідно до вимогів віршового розміру, я дійшов до повної, як мені здається, реконструкції первісного тексту і до того переконання, що автором сеї памятки, відомої також у наших старім письменстві, був не хто инший як Константин Солунський, первовчитель Славян.

Щоб дати поняття, як виглядає ся памятка в традиційній досі формі, подю тут той її текст, який ще 1855 р. опублі-кував наш земляк Осип Бодянский у своїй, з наукового боку дуже високоякісній праці «О времени происхождения славян-ских письменъ» Текст поміщений у тій книзі в примітках на ст. LIX—LX виглядає ось як:

Азъ словомъ симъ молю сѧ Бѣу:

«Бѣ, всеѧ твари и зиждителя

Видимымъ и невидимымъ,

Гѧ Дѣа посли живоущааго,

Да въдѣхнеть въ срьдце ми слово,

Еже боудеть на оуспѣхъ всеѣмъ

Живоущимъ въ заповѣдхъ ти».

Сѣло бо єсть свѣтильникъ жизни

Законъ твои и свѣтъ стѣзамъ,

Иже ищетъ євангѣльска слова

И просить дары твоѧ прияти,

Летить бо нынѣ и словенско племѧ,

Къ крѣпленю ѡбратима сѧ всѧ,

Людиє твои нареци сѧ хотѣше,

Милости твоєѧ, Бѣ, просятъ сѣло.

Нѣ мнѣ нынѣ простраю слово даждь,

Оче, Сїе и прѣстѣи Дїе,

Просѣщоуоумоу помощи ѡ тебе,

Роуцѣ бо свои горѣ въздыю присно,

Силоу прияти и моудрость оу тебе;

Ты бо даєши достоинмъ силоу,

Упостась же всеѧкоюу цѣлиши.

Фарашиѧ мѧ зѣлобы избави,

Херовимьскоу ми мысль и оумъ даждь,

Ѡ чѣстнаѧ, прѣстѣа Троице!

Пѣчалъ мою на радость прѣложи,

Цѣломоудрьно да начьноу псати

Чюдеса твоѧ прѣдивнаѧ сѣло.

Шестькрылатъ силоу въсприймъ

Шѣствоую нынѣ по слѣдоу оучителю,

Имени єго и дѣлоу послѣдоую,

Авѣ сѣворю євангѣльско слово,

Хвалоу въздаѧ Тѣци в ѡбѣствѣ,

Юже постъ всеѧкий въздрасть,

Юнѣ и старѣ своимъ разоумомъ,

Дзыкъ новѣ, хвалоу въздаѧ присно

Оцюу, Сїоу и прѣстоуоумоу Дѣоу,

Емоуже чѣсть и дръжава и слава

К. Бич-Лубенський.

Дагеротип.

V.

Цими днями у Харкові відбулися два так звані «стильніх національних концерта». На цих концертах повинні були виконуватись у національному убранні національні пісні з супроводом національних музичних струментів.

Программ складався з виконання пісень та музики трьох народів, — Великоросійського, Українського, та Італійського. Великоросійська частина була майстрово репрезентована зовнішнього боку: тут були балабайки, домври, свистілки, ложки, і бубни. На жаль не було тільки ріжкив; коли б ще це, то ми мали би справжній національно російський оркестр, з яким добрий композитор може орудувати і дійсно орудує. Великоросіяне дали нам на цих концертах декілька зразків з композиції д. Насонова, що написані для цих стародавніх струментів і які не посоромлюють ніякої естради; навпаки вони ілюструють нову стежку розвою національного мистецтва. Теж саме ми бачим, правда далеко слабше, та з більшим додатком дилетантизму й кафешантанства у Італійському відділі. Тільки один український відділ явився на цьому конкурсі жебраком й по бідацькому репрезентувався одинокою бандурою, та поганенькими жартливими пісеньками.

Мені може скажуть, що всі ці балабайки, домбри, гудки смичкові, сопілі, ріжки, ложки, та інші подібні струменти — дурниця, глупство. Що все це специфічний аксесуар садовод-циркових естрад за для приманювання публіки чудернацтвом, що це клоунада яка недостойна великого справжнього мистецтва. Я думаю, що ті що балакають так, важко помиляються. Кожен струмент, це музичне знаряддя і у руках доброго музики, він може виявляти свою красу, свої специфіки тембру, якими

дійсний композитор може скористуватися досить широко, що ми вже й бачимо.

Нам скажуть теж, що оркестрова армія вже доконче скристалізувалася, що її ефекти до того великі і різно-барвні, що далі нема вже куди йти; отак саме казали до Глінки, Вагнера й Римського-Корсакова. Цітовані майстри сучасної оркестровки та струментовки показали нам, як все це помилково. Теперешні ж майстри оркестру пішли по цьому шляхом далеко більш, вишукуючи не тільки нових ефектів, та відтінків з'єднання різно-манітних інструментальних тембрів, та розроблюючи нові способи гармонізації. Може прагнучи до новини вони де в чому й пересолили, але все ж таки вони пробіли нову стежку, сказали нове слово і не тільки сказали, але й доказали, що для мистецтва, як й для слова не може бути й немає меж.

Ретроспективний огляд здобутків мистецтва, гадки про майбутні крайовиди його розвою наводять на сумні думи. Все йде наперед на наших очах. Все силкується вибитись на новий шлях. Тільки ми українці сидимо на місці, та задовольняємо себе елементами про гніт, про обмеженість, про відсутність справжнього правового життя й гойдаємо себе палкими щирими словами жалю та болю, зовсім забуваючи, що слово без діла це звук пустий. От хоч би і у музичній справі. Порівняємо свої знаряддя. Великороси: балабайки, домври, гудки, ріжки, сопілі, лютня. Україна: скрипка, віола, басс, бандура, ліра, цимбали, бубони. Розберемо смичкові струменти. Насамперед ми маємо страшну зброю струно-смичкового квартету; додаймо до цього чудові ефекти арфи в обличчі бандури, та сумний, якийсь то містичний тембр ліри, що так нагадує аглицького ріжка звінкий бренькіт цимбалів, сопілок, й таку розкіш сучасного оркестру як котли, сурми та тарілки, то ми майже маємо величезного оркестру, з яким можна досить користно орудувати.

Можно сказати своє нове слово, можна вишукати нові ефекти й відтінки єднання окремих струментів, на все це не

Всѣмъ твари и дыханію

Въ всѣмъ вѣкъ, и на вѣкъ аминь¹⁾.

Отже так звана «Константинова азбучна молитва», визначна головню тим, що початкові слова кожного рядка починаються знаками Кирильської азбуки в їх усталенім порядку. Придивившись докладно до цього тексту переконуємося, що сей акростіх не скрізь видержаний, деякі букви наступають по собі не в усталенім порядку, деякі повторюються по два або більше разів, а деяких (з, џ, ѡ, ѣ, ѣ, ѣ) зовсім нема. Се явище потроху природне тому, бо деякі Кириловські букви не можуть стояти на початку слів, а подекуди було наслідком пізнішого цювання та перероблювання первісного тексту молитви. Член петербурської академії наук та бувший професор петербурського університету А. Соболевський кілька разів при різних нагодах публікував сю молитву, висловляючи при тім погляд, що вона наслідуючи подібні грековизантійські молитви написана також їх розміром, т. зв. політичним стихом, який на думку проф. Соболевського складається з 12 складів і має правильно цезуру по п'ятих складі а поголос на передостатнім складі кожного вірша. Занявшись студіюванням форми й тексту сеї віршованої молитви я переконався, що проф. Соболевський основно помиляється що до її форми, бо грецький політичний вірш складається не з 12 а з 15 складів, схеми 8+7, тимчасом коли Константинова молитва в переважнім числі рядків має по 10 складів, схеми 4+6, або рідше 5+5. Перейшовши критично рядок за рядком на основі всіх опублікованих доси варіантів я здужав реконструувати всі рядки в тім самім правильнім розмірі, що пізніше зробився пануючим розміром болгарського та сербського народнього епоса, а також

¹⁾ Від редакції. У друкарні нема де-яких старо-слав'янських літер, а тому їх замінено ново-церковними.

наших колядок і інших найдавніших народніх пісень. Подаю тут текст отак реконструованої Константинової молитви в перекладі на нашу мову, при чім очевидно не додержано акростіха, властивого оригіналові.

Отсим словом я молюся Богу:

«Боже, творче всякого створіння,

Видомого і невидомого,

Зошли пана, духа животворця,

Щоб вітхнув мені у серце слово,

Що буде для всіх людей корисне,

Що живуть у заповідях твоїх.

Бо плодучий дуже в земній житні

Твій закон, світило шляху мого».

Те, що Євангельських слів шукає

І твої прийняти бажає дари,

Ось летить славянське племя пині,

До хреста звертаються усі вже,

Людом твоїм називається хочуть,

Милости твоєї, Боже, просять.

Та мені дай нині щедре слово,

Отче, сину, і пресвятий Душе,

Що благаю помочи у тебе!

Все бо в гору я підношу руки,

Щоб дістать від тебе силу мудрість.

Бо лиш ти даєш достойним силу

Ізціляєш всі живі твари.

Збав мене від злоби фараона,

Дай і ум і думку херувима,

О пречесна, пресвятая Тройце!

Відміни на радість моє горе,

Щоб почав писать я ціломудро

звертається ніякої уваги, все це нехтується з зневагою, ніхто про це не думає, правда такому становищу є свій *raison-d'être*. Росія розвинула своє музичне мистецтво до безкраю, вона виконала, розвила й використовувала все що тільки можна було використовувати; з тієї загально-європейської оркестрової зброї, та музичної науки, яку вона прийняла, коли приєдналася до великої сім'ї музичного мистецтва західу. Ми українці були завжди позаду. Ми нічого не використовували окрім 3—4 опер-шановного д. Лисенка, та романсів 3—4 видатніших композиторів. Оце і все, що ми маємо. Нам ніхто не забороняв і не забороняє розроблювати багатішу скарбницю народної творчості та свого талану; але ми нічого подібного не робимо, не дивлячись на добрий та бадьорий примір нашої словесної літератури, яка вже до того зміцніла, що з нею починають вже рахуватись. І ми ще довго будемо виступати з проханням, як оті жебраки: «Прийміть ради Христа нашого гріха на капусту, то й ми будемо дівками настями; подозвольте й нам побринькати при милості вашій поодинокі на бандурі, бо ми теж малороси—себ-то українці «славних прадідів великих правнуки погані»; ми ще довго будемо стояти у хвості народів замість того, щоб силою хисту сісти рядком, як рівний з рівним. Ніби нас і справді не людська мати породила на світ Божий, и як всіх людей, а якась то задрипана индикка вилупила в кропіві із яєць; і крізь щелини того кропивного баділля ми бачимо якийсь—таки сутень і не бачимо, навіть не хочемо бачити блискучого світла дню Божого, навмисне перетворюючи все своє життя замість барвистої блискучої картини у блідий, сумно-вицвілий лагеротип.

3 нашого життя.

◀ *Смерть Ю. Гребінюка.* 22 лютого в Петербурзі помер відомий український громадський діяч—Юхим Гребінюк, який останні 15 років проживав у Петербурзі і був одним з найголовніших

Чудеса твої предивні вельми.
Одержавши силу шестокрилих
Рад би я їти й служити сьогодні
Вчителю мойому, Христу пану,
Імя й діло його наслідити.
Рад явити Євангельське слово
І хвалу давати всесвятій трійці,
В якій Бога ми чтимо одного.
Йй тепер співає вік усякий,
Молоді й старі, як хто уміє,
Люд новий, хвалу даючи завжди
Отцю, сину й пресвятому Духу.
Ім належить честь, держава й слава
Від усеї тварі та дихання
В неперобродимі віки, Амінь.

Не буду тут показувати подрібно, що автором сеї вірші—молитви був Константин, первовчитель славян, бо мені удасться, що прочитавши її кожний, у кого живе почуте незатемнене упевдженнями, відчує і урозуміє, що така молитва і в такій високохудожній формі могла випливати тільки з під пера такого геніального чоловіка, яким був без сумніву Константин Солунський, і до того в такій незвичайній, історичній хвилі, коли перед ним у перше ясно виступила його місія—зробити славянське племя причасником християнської віри і тим самим впровадити його в сім'ю цивілізованих народів. За час свого короткого життя він зробив для сеї цілі дуже багато, а коли негода пізніших віків затемнила і затерла сліди його діяльності, то тим важливіше і цікавіше буде нам пізнавати ті сліди на ново і набиратися з них тої моральної сили та енергії, яка була провідною зіркою всього його життя.

12—14 Лютого 1912 р.

працівників і почесним членом в Петербурзькому українському клубі «Громада». Поховано його на Волковому кладовищі на кошти української колонії. Положено вінки од «української Громади», бестужевок і інші.

Пером над тобою земля, дорогий наш земляче!

◀ *Панахиди по Шевченкові. Київ.* В неділю, 26 февраля, в Софійському соборі одправлено панахиду по Т. Шевченкові з приводу 51 роковин з дня смерті. На панахиді були українські громадські діячі, представники преси, артисти і багато публіки.

◀ *Чернівці.* У неділю, 26 лютого в 12 г. дня, в Михайлівській церкві одправлено панахиду по Т. Г. Шевченкові.

◀ *Вечори пам'яті Шевченка. В Київському українському клубі.* В середу, 29 цього лютого відбувся черговий літературний вечір, присвячений пам'яті Т. Шевченка. Прочитано 1) «Національний український скарб»—історично-літературний дослід О. П. Косач (О. П. Пчілка) і 2) Шевченко, «Славянофіли» й «Западники».

◀ *Вечір в пам'ять Т. Шевченка,* улаштований у Львові 7 марта н. ст. тов. «Баян» пройшов дуже гарно. Гарно співали Лопатинська і хори. Публіки було багато.

◀ *Концерти пам'яті Т. Шевченка. Катеринослав.* Адміністрація дала дозвіл катеринославській «Просвіті» урядити 4 марта в залі комерційного зібрання великий Шевченківський концерт з лекцією проф. Д. Еварицького.

◀ *Москва.* Український музично-драматичний гурток «Кобзарь» впорядив в неділю, 26 Лютого, літературно-музичний вечір, присвячений пам'яті Т. Г. Шевченка.

◀ *Засідання Шевченківського комітету.* 26 февраля відбулось засідання комітету по збудуванню пам'ятника Т. Шевченкові. На засідання прибули д-ки С. Русова і Л. Старицька-Черняхівська, д-її І. Щитковський, С. А. Лаврентьев, Є. Чикаленко, В. Ігнатович, Н. Біляшевський, А. Русов, М. Лисенко і В. Бублик. Предсідательствував д. Щитковський, який зазначив в промові, що моральний обов'язок комітету збиратись в роковини смерті великого поета. Вшановано вставанням померших членів

Г. Сурмаченко.

Опудало.

У житі у Грицька опудало стремить,
Розставивши у боки руки.
Все птаство, летючи, як гляне—каже—„ах!“—
Й мерщій зверта в гаї й на луки.
Нащо лелека вже—не шпак, не горобець—
Велика птиця й носовита,—
Й у неї йокнуло, набрівши якое враз,
І... упустила жабу в жито.
Уп'ять же от—Сірко; за возом біжучи
Він все в кущів питавсь дороги,
У жито вбіг довідатись чогось—
Зирк!—й закивали задні ноги;
Ні гавкять ніколи, а ні гарчать було,
Як те велить звичай собачий,
Коли ж „воно“—не рушиться, стоїть,
Всі думки зна Сіркові наче.
Та що вже там!—як смеркло—йшов Митро—
А вдача у Митра козацька!—
Так і йому сказалося якое: „ік!“
Під час вечірній та зненацька.
Досталося в часину ту 'д Дмитра
Житам, гречкам і лепесі край річки,
Хоча й сірів—виднівся просто шлях,
Бо зорі блимали, як свічки.
Кума ж... кума... над всіх вона смілійш!
Хоч роги й хвіст сю ніч в прояви мались,
В зубах жарина, очі вогняні—
Але кума ні крихти не злякалась;

комітету Г. Шерстюка, А. Терещенка і С. Гребенюка. Подано справоздання про спектакль в театрі М. Садовського, впоряджений 23 ноября на користь фонду на пам'ятник. З приводу того, що „Нов. Вр.“ не надкрувало спростовання комітету на повну інсинуацій кореспонденцію з Києва Запорожця, комітет постановив звернутись в головний комітет по справам преси з проханням примусити „Нов. Вр.“ надрукувати це спростовання.

„Рада“.

◀ *Альбом знімків з Шевченкових артистичних творів.* Відомий історик малярства Олексій Новицький захожується в Москві коло видання альбому знімків з усіх картин і рисунків Т. Шевченка.

Д-р Новицький вже скільки років працює над збиранням всяких матеріалів, що стосуються до артистичної творчості геніального Кобзаря. Йому пощастило зібрати силу знімків з дуже цікавих річей Шевченкової роботи. Альбом міститиме до 300 знімків з поясненнями.

◀ *Біографія Т. Шевченка на грузинській мові.* В Кутаїсі вийшла в народньому виданні на грузинській мові біографія Т. Шевченка під заголовком — „Про Тараса Шевченка українського письменника“. Ціна книжечки — дешева, всього 10 коп.

◀ *Заборони.* В Нижнєдніпровську в бібліотеці майстерень було призначено на 26 февраля святкування робітниками пам'яті 51 роковин смерті Т. Шевченка, та адміністрація заборонила.

◀ *На впорядкування могил українського поета Павла Грабовського* досі зібрано 129 карб. Жертви приймаються в редакціях українських часописів.

◀ *Справа житомирської просвіти.* Недавно в Житомирі було зроблено 30 трусів у членів товариства „Просвіта“. Хоч протизаконного не було знайдено, однак через де-кілька днів було запечатано й житомирську „Просвіту“, саме на передодні загальних зборів. А 23 лютого о першій годині зроблено трус в „Просвіті“, трус робили чини надвірної поліції з наказу жандармського правління. Пильно переглянувши книжку і папери,

„Казала: в—день опудало собі
Стоїть, похнюпившись, у шапці,
А у ночі воно—таке—гарчить...
І—щось у лапці... щось у лапці...“

О. Слісаренко.

Сучасна казка.

В маненькій напівтемній кімнаті в кутку маненька полличка з книжками. Видно довго не торкались до неї, бо павук рясно заснував її своїм прядевом і пил товсто лежав на книжках.

А їх там було чимало — я хочу сказати велика кумпанія, бо ночами, як все затихає у великому будинку й місяць гляне в маненьке вікно в кімнату, це була дійсно кумпанія, кожний з членів котрої був з своїми думками, політичними платформами і завданнями.

Коли засне єдиний мешканець кімнати — білявий гімназіст, на полиці починалось життя.

Перш усіх підіймався Катехизис. З виду він був схожий на старенького попа з понамарів.

Протерши заспані очі він прошамкав беззубим ротом.

— А, проклятуще пащеня знову не молилось Богу... Скільки це вже він не молиться?.. І довготелесий сухорлявий, як дошка, Катехизис замислився.

— А-а-а... протягнув він, це з того часу, як на полиці з'явилась ота щебетуха в червоній кофтоці... Та отой в мережаній сорочці... Це вони його збили...

забрали тільки скільки №№ російської газети „Рѣчь“ за 1910 р. Трус закінчено в 4 год.

Ходять уперті чутки, що „Просвіту“ незабаром закриють, тим більш, що до цього нацьковує „права“ преса.

◀ *Нова книгарня з українським віділом.* В Лубнях власник кіоску для продажу газет та книжок д. Медведовський має незабаром заснувати спеціальну книгарню з українським віділом, в якому будуть одержуватись завше усі майже цікаві книги українською мовою. Лубенцям можна буде по всяк час добути собі порядну українську книжку, чого до цього часу не було, бо місцеві книгарі майже не держать у себе українських книжок.

◀ *Українство в Олександрії.* Шкільна комісія Олександрійського земства на Херсонщині дозволила учителям земських шкіл користуватись „українським нарфчієм“ в I отд., а окремими виразами на цьому ж таки „нарфчії“ і в других групах.

◀ *Як расхобитись українське влово.* Останніми роками в місті Конотопі, на Чернігівщині, почали дуже добре розходитись українські одривні календарі видавництва „Час“. У 1908 році українських календарів виписав тільки один книгарь в кількості 2-х десятків і незабаром продав їх по ціні 75 коп. за екземпляр — удвоє дорожче проти дійсної. На 1910-й рік виписали календарів уже 2 книгарні в кількості 45—50 примірників і попродали їх з успіхом по ціні 55—50 коп. за примірник. На 11-й рік — всі міські книгарі і один кіоск — кожен приблизно по 3—4 десятки. Продавали по 45 коп. В цьому ж році виписали всі книгарні і газетні кіоски, як міські, так і вакзальні (7 книгарень і один кіоск), кожна книгарня в кількості 40—50 штук і кіоск півтора десятка. Продавали по 45 к.—40 к. Таким чином, в цьому році в Конотопі розійшлося біля 350 календарів (30-ти копійочних), і багато ще й досі питають по книгарнях українського календаря. Купує їх переважно міська людність, а останніми часами багато почало купувати приїзжих із сел і хуторів. Тепер по конотопських книгарнях почали зоставатись непроданими російські календарі, чого раніше ніколи не бувало.

◀ *Вистава п'єси „Базар“.* В Галичині (у Львові) цими днями виставлялася відома п'єса В. Винниченка — „Базар“, яка два роки не-

І Катихизису згадалось, як вперше з'явилась ота «щебетуха» в червоному. Першої ж ночі вона схопилась з полиці й підняла галас: «В боротьбі здобудеш ти своє право»... А потім скочила на каламарь і почала: «Товариші! Сучасний економічний і соціальний лад держави потребує і т. д.» Катихизис аж здригнувся, спом'янувши крамольну промову.

Щоб розважитись він почав ходити з кутка в куток, а тим часом на полиці ще де хто заворушився.

Піднялась старенька бабуса «Чоты-Минеї» сива і беззуба. Волосся у неї було намащене елеем і з чорного рота сипалась труха.

— Хх-кх-кх... Це знову накурено... Ох, гріхи, гріхи... і вона важко закашлялась трясучись всім тілом.

Катихизис з жалем дивився на неї.

— Видко вам, бабусю, не приводилось бувати в руках отаких хлоп'яків, він показав на гімназіста, — тому ви й не звикли до тютюнюцю... От я, бувало, лежу під партою, а отаке хлоп'я й пускає тобі дим у вічі... А то щей й цигарку на ребра положе. Ох, муки які були! Та то ще й пічого, а от як...

— Товаришу, перебила його брошурка в червоній обгортці, ви не даєте спокою своїм дурним базикам. Головний принцип кожної коммуні, — це поважання до особи, виховане на...

— Та пішла ти до всіх чортів, стрижена задрипанко, поки я тобі пикі не побив!.. Гримнуло «Новое Время», що було покладене під стінкою на полиці.

Від галасу всі мешканці прокинулись і згодом зав'язалась загальна балачка.

Катихизис покинув ходити по кімнаті й сів чемненько коло груби погріти старечі кістки.

ред сим (приблизно) друковалася в „Літературно-Науковому Вістнику“. Вистава була улаштована драматичним гуртком товариства українських робітників „Воля“. Цікавість збільшувалася тим, що п'єса виставлялася під орудою й доглядом самого автора.

◀ *Фонд на будову українського театру у Львові*, який вже скільки років збирається з жертв суспільности, зріс від 30 марта 1910 р. з 113.313.08 кор. на 127.454.31 кор. Окрім того комітет по збудуванню театру має площу під театр, вартости 488.000 кор. і площу для помісничого будинку, вартости 100.000 кор., так що цілий фонд будови театру є 715.454.31 кор. На засіданні комітету 28 лютого н. ст. говорилося про те, щоб збудувати тимчасову залу на ґрунті, призначенім для помісничого будинку театрального. Головою комітету є др. К. Левицький, касиром дир. К. Панківський.

◀ *Нова українська часопись*. У Львові почала виходити нова часопись н. з. „Вісти з Українських Товариств“. Ся часопись є органом українського Товариства Педагогічного у Львові. Виходить раз у місяць і коштує 2 К. річно.

Вас. Тауці.

Святкування пам'яті Т. Шевченка в Москві.

Невеличка зала «Української секції О-ва славянської культури». Бюст великого Кобзаря, увітчений і оточений рушниками. Святкування починається «заповітом»... При перших згуках вся публіка, як єдина людина, підводиться і благоговійно—уважно слухає незабутні слова...

Пр.—доц. Пічета читає реферата на тему: «Неволя в творах Шевченка». Яскравими фарбами рисує д. Пічета велику любов Кобзаря до свого пригнобленого народу до всіх тих, хто задихався в атмосфері гніту, насилля, темряви і разом з тим—велику ненависть до представників цього гніту й насилля. Перед слухачем проходять сумні тіні страдників—кріпака, жінки—українки, наймички... На великий жаль д. Пі-

З боку його примостилась «Четві-Мінеї». Вони про щось загомоніли, видко про благочестиве, бо очі що раз піднімались «горі».

— Погано жити на світі, провадив скрипучим голосом Катихизис, кожен тебе рве, б'є...

— Погано, дуже погано, додала «Четві-Мінеї».

— От хоч би й я, казав далі Катихизис, знущаються, сміються... Ба от що понаписували, і він одкинувши палітурку показав на свою першу сторінку «Четві-Мінеї».

Сторінка справді була добре списана, бо Катихизис за свій вік перебув не в одній дюжини школярських рук.

«Четві-Мінеї» почала розбирати писане. З самого верху стояло: «Ся книга приналежить она нікуди ни убижить, хто возьметь її без спросу той зостанеться без носу», і ще богацько перлів шкільної поезії і мудрости.

Катихизис похилив голову й дві великих страдницьких сльози заблищали на пів-живих очах.

А в другому кружку стояв незвичайний гамір. Поличка аж дріжала від біганини. З каламаря та прес—пап'є було зроблено щось подібно до катедри й туди що раз збігали промовці...

Тепер стояв там № українського часопису в мережаній сорочці.

— Панове! казав він, сучасне становище українства в Російській державі дуже не відрадне. Інтелегенція українська й досі ще не придбала тієї самостійности що...

— Що?! Загаласувало «Новое Время», самостійности захотіли? Мазепу думаєте воскресити? Так?! Додало воно тихо по гадючи й викинувши заялозиного «блок-нота», почало строчити чергового доноса. Скінчивши роботу воно підійшло до Катихизиса та «Четві-Мінеї».

чета читає російською мовою і навіть цитує не безпосередньо Шевченка, а у власному, здається, перекладі, попереджаючи слухачів, що робить він це через те, що не хоче ображати поета, позаяк не досить гарно володіє українською мовою.

Після реферату співають д-її. Донець («Доля», муз. Лисенка і «Думи мої»..., муз. Рубця) і д. Домарко («Туман, туман долиною», муз. Лисенка і «По над Дніпровою сагою», муз. Заремби). Обоє співців публіка приймає надзвичайно щиро і тепло, помітно захоплюється і довго оплескує.

Знов реферат. Д. Петлюра читає про «Драму в житті Шевченка»... Референт на підставі багатьох уривків з «Кобзаря» доводить, що Шевченко завжди був самотній, що він палко бажав почути голос сучасного громадянства про свою творчість, бажав, щоб це громадянство висловилося в тому напрямі, чи зрозуміло йому, куди й для чого веде його український Моїсей... Та не почув ні згука, ні жодного критичного слова, і в цьому була драма Шевченка, яко поета, драма, значно більша, глибша і важкіша, ніж драма Шевченка—людини...

Після свого реферату д. Петлюра пропонує публіці пошанувати пам'ять д-ра Гребенюка, який недавно вмер в Петербурзі. Публіка підводиться.

Далі йде концертний відділ. Співають—д. Толкачов («Реве та стогне»), д-ка Калинович («Хустиночка», «Утоптала стежечку через яр», «Ой маю, маю я оченята», «На вулиці не весело», «Ой, одна я, одна, як билинонька в полі»), д. Алчевський («Тече вода в синє море», «Чого мені тяжко», «Огні горять») і д. Донець («Ой дніпре мій, Дніпре»).

Хор знову співає «Заповіт». Святкування скінчено... В залі чувається дух великого «Ієремії українського народу», (як назвав Шевченка д. Пічета). Мертвий бюст дивиться живими очима. В вухах брешуть слова любови й ненависті і стогін пророка на руїнах. І мимоволі згадується: «Нужны намъ великія могилы, если пѣтъ величія въ живыхъ».

— Благословіть, батюшка, благословіть, матушко!—казало воно нахилиючи голову то перед тим, то перед другим. Потім сівши біля ніг почало.

— Роздробити хочуть Русь...

Мазепинці... Казало воно плачучим голосом нишком наслинюючи очі.

— Сльози навертаються на очі... Ох!..

Катихизис і «Четві-Мінеї» мовчали.

— Антихрист з'явився... Грушевським зветься... Мову видумав нову... Хочє королем зробиться на південній Русі... Мазепу воскрешає...

— Кажуть, що по «малоруські» розмовляють і пишуть... А хіба Русь забороняла коли «малоруське» паріч'я?

— Цитьте, добродію—шепнув йому на вухо Катихизис, бо ось сидять поважні «Четві-Мінеї»...

— То що?

— Їх батько був Дмитро Ростовський. «малорос»...

І написав їх перше по «малоруськи», за що їх було заборонено і спалено.

— Святий!? по «малоросійски»?! вирвалось з грудей «Нового Времені» і воно впало неспритомне.

Коли гімназист прокинувся, книжки лежали, як слід, на полиці. Тільки «Новое Время» чомусь валялось коло груби. Але це його не дуже здивувало...

З життя Слобідської України.

«Харків. У неділю—4 березня відбудуться фундаційні збори товариства імени Квітки Основ'яненка, які мають оглянути статут, обрати старшину і вирішити, коли розпочати діяльність товариства.

«26 лютого у Харкові на Основі, в Квітчиновому будинку було влаштовано читання з малюнками чарівного лихтаря. Прочитано життєпис Шевченка, „Наймичку“ та „Причинну“.

«Курськ. В день смерги Т. Шевченка в Георгієвській церкві одправлено панахиду, на яку зійшло багато людей. Співав аматорський хор. Увечері відбулась вечірка, що почалась „Заповітом“, який присутні вислухали стоя. Прочитано два реферати про Шевченка. Потім були декламації Шевченкових творів і співи. Вечірка закінчилась в дві години ночі.

Перемога у Полтаві.

При нагоді виборів до уряду найстарішого Полтавського банку обопільного кредиту відбулася завзята, досі в Полтаві небувала, боротьба між кандидатами трьох націй: української, російської та жидівської.

Телеграф подав звістку, що суть обрані д. д. Чижевський та Дем'яновський. Обрання їх сердечно вітаємо й бажаємо їм зручно та щасливо проводити банківську громадську справу, якої живий зв'язок із загальною справою нашого розвитку й впливу на наші землі—такий очевидний. З протилежного боку обрано п. Умщенецького.

Вистава жіночих виробів у Чернівцях.

Минулого тижня в Чернівцях (Буковина) відкрилася вистава виробів домашнього промислу українського товариства—«Жіноча Громада». На відкриття прибули: президент Буковини граф Меран, Митрополит Буковини—Рейта, бурмистр Черновець—барон Фірт, парламентарні послы—Василько, д-р Стоцький, Семака, і Спинул та поважне число панів і панів.

«Жіночка Громада»—є велика українська жіноча організація, до якої належить більше 200 членів-жінок. Це товариство одержує на свої гроші бурсу, в якій вчиться, живе й дістає обід 40 дітей. «Жіночка Громада» завела також школу шиття і має свою робітню дамського убрання, в котрій працює 30 робітниць.

Вироби «Громади» розходяться по своїй Австрії і ціняться дуже високо.

Тепер оце се товариство улаштувало виставку, яка відкрилася дуже урочисто.

На запросини товариства, на чолі якого стоїть пані віце-маршалкова Смал-Стоцька, віце-маршалок виголосив до присутніх гарну промову, зазначивши ту велику роль, яку має Українська «Жіночка Громада» й подякувавши великих гостей за їх ласкаве прибуття й зацікавлення цією виставою.

На се відповів начальник краю—граф Меран, що прийшов радо на відкриття гарної української вистави, «бо вона є не тільки ділом штуки, а й важною економічною справою, що дає селянам кілька тисяч заробітку й осушує не одну селянську сльозу». Згадавши ще, що вироби українського домашнього промислу славні на всю Австрію, начальник краю запевняє, що буде завжди допомагати товариству, що прегарні вироби дають світові знати, «що ось то тут на далеких схід проживає нарід, який славиться своєю дбайливістю й красою своєї штуки».

Гості оглядали виставу й були дуже задоволені нею.

Архитектурні пам'ятки.

Д-й Агроном Володимир Яблоновський у Змієві одгукнувся на заклики д. с. с.—ка („Сніп“ ч. 2) в справі заховування українського архітектурного стилю й подав до нашої редакції велику фотографію стародавньої української церкви у селі Черкаський-Вишків, (Харьк. губ., Змієвськ. пов.). Д-й Яблоновський звертає увагу знавців, що старі церкви в українському стилі є ще в слободі Скрипаях—одна церква і в сл. Лимані—2 церкви. Кожна церква з однією банею, дзвіниця окремо. Треба-б поспішити сфотографувати ці церкви, щоб їх не постигла звичайна доля наших архітектурних пам'яток.

Жертви на пам'ятник шевченкові.

До Редакції „Снопа“ на збудування пам'ятника Т. Шевченкові у Києві надійшли такі жертви: 1) Від д-я К. Фінгергут—5 руб. 2) Від гуртка: Я. Х., Л. Х., Д. Х., П. З. і А. М.—1 руб., разом—6 руб., з попереднім (6 р. 85 к.)—12 руб. 85 коп.

Книги, надіслані до Редакції:

Т. Осадчий. Українське Селянство та його історична доля. Історико-статистична розвідка ц. 20 к. Київ 1912 р.

Б. Грінченко. Без хліба. Оповідання. Видавництво „Вік“ № 34, третє видання. Київ 1912 р. ц. 3 коп.

Б. Грінченко. Хата, оповідання. Видавництво „Вік“ № 35. Четверте видання, Київ 1912 р. Ціна 5 коп.

Листування редакції.

В. П. Д. К. Бич-Дубенському. „Наші музичні справи“ (рецензія на твори Сениці) буде видруковано у слідуєчому числі.

Д-й Фанько у Києві. Чом не пишете? Ми скупчили.

Д-й О. Мишук. «Про переселення» незабаром розпачнемо друкувати.

Д-й А. Нагорний у Слав'янському. Зшиток віршів засилаємо рекомендовано згідно з Вашим бажанням.

Редактор М. Біленький. Видавець М. Міхновський.

ОГОЛОШЕННЯ.

Приймається передплата на 1912—1913 шкільний рік
НА УКРАЇНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

«СВІТЛО»

другий рік видання.

Журнал призначається для сем'ї школи і виходить раз на місяць (всього 9 книжок, кожна розм. од 5 до 6 аркушів) по такій програмі: 1) Статті що до теорії виховання і народної освіти. 2) Ознайомлення з успіхами питаннями виховання і практичне пристосування їх до шкільного й сімейного життя. 3) Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти. 4) Сьогоднішнє становище народної освіти, школи і народного учительства на Україні. 5) Хроніка діяльності всяких просвітніх, педагогічних і наукових товариств. 6) Огляди педагогічних російських і закордонних журналів. 7) Твори красного письменства. 8) Бібліографія.

В журналі „Світло“ за перший рік взяли участь своїми писаннями такі співробітники: С. Бердяєв, С. Василенко, С. Волох, П. Воронін, Я. Гетьманчук, М. Грінченко (Загірня), Дніпрова Чайка, Д. Дорошенко, С. Єфремов, Т. Згоральський, П. Канельгородський, Н. Кибальчич, В. Куп, Людомир П., З. Мірна, Он. Мусієнко, Гр. Наш, М. Невада, К. Оберучев, Сергій Павленко, Л. Пахарецький, Д. Пісочинський, Провінціал, Я. Савченко, Гр. Сьогобочний, М. Рубакин, Ол. Русов, С. Русова, С. Сірополько, Ів. Спілка, Ів. Стещенко, Я. Стороженко, А. Тесленко, П.-с.-Тро, Ф. Тусін, В. Чепелянський, Я. Чепіга, С. Черкасенко, С. Шелухін, Гр. Шерстюк, С. Шохор-Троцький, Р. Якубовський.

Журнал „Світло“ починає виходити з септембрі. Передплат на рік 4 карб., за кордон 5 карб.

Передплата приймається в конторі „СВІТЛА“, у Києві В.-Володимирська 93.

Передплачувати „Світло“ можна ще у Києві: 1) в Українській книгарні, Бєзаківська 8; 2) в книгарні Л.-Н. Вісника, В.-Володимирська 28; в крамниці „Час“, Театральна пл. 48; в Харкові, в Українській книгарні, Рибна 25; в Полтаві, в книгарні Г. Маркевича, ул. Котляревського; в Одесі: 1) книгарня „Діло“, Коїна 11; 2) книгарня „Просвіта“, Ніжинська 53.

Редактор-Видавець Л. ШЕРСТЮК.

3-1